

Ovrha na primanjima

Gordana Muraja, magistra prava

U zadnjih nekoliko brojeva bavili smo se ograničenjima i izuzećima od ovrhe. Jedna od novina Izmjena i dopuna Ovršnog zakona iz 2014. godine je proširenje primjena odredbi o ograničenju ovrhe i na druge vrste primanja osim plaća i mirovina. U ovom tekstu tražimo odgovor na pitanje koje su to vrste primanja na koje se primjenjuju ograničenja ovrhe te koje uvjete mora ovršenik ispuniti da bi mu unatoč provođenju ovrhe od primanja ostao određeni iznos sredstava neophodan za preživljavanje.

1. Ovrha na plaći

Svrha odredbi o ograničenju ovrhe je u opredjeljenju da se uz naplatu tražbine vjerovnika ovršeniku ostave barem minimalna sredstva potrebna za život. Tako Ovršni zakon (NN, br. 112/12, 25/13. - ZOIZD Zakona o parničnom postupku i broj 93/14.) od svoga stupanja na snagu 15. listopada 2012. sadrži odredbe o ograničenju ovrhe.

No u normiranju ograničenja zakonodavac se izričito bavio samo nekim vrstama primanja. Ograničenja propisana člankom 173. Ovršnog zakona u prvoj inačici odnosila su se na one kategorije primitaka koje isplaćuje poslodavac. Iako se Ovršni zakon nije poslužio tim izrazom, možemo reći da su se ograničenja ovrhe odnosila uglavnom na primitke koje porezni propisi jednim imenom označavaju kao primitke od nesamostalnog rada.

Zakonodavac je u svom sagledavanju vrste primitaka na kojima treba primijeniti ograničenje ovrhe pošao od pretpostavke da je to potrebno učiniti samo za primitke na temelju ugovora o radu ili na temelju prava na mirovinu, koja je i opet ostvarena na temelju ugovora o radu, odnosno minulog rada.

Tako su se ograničenja, na temelju izričite zakonske odredbe, odnosila na plaću, naknadu umjesto plaće, naknadu za skraćeno radno vrijeme, naknadu zbog umanjjenja plaće, mirovinu,

plaću vojnih osoba, primanja osoba u pričuvnom sastavu za vrijeme vojne službe i druga stalna novčana primanja civilnih i vojnih osoba.

Iz prakse znamo da za neke ovršenike izvor prihoda iz kojih osiguravaju egzistenciju nije nužno zasnovan na ugovoru o radu te da ima i drugih vrsta primitaka, koji mogu biti i stalni, iz kojih pojedini ovršenici osiguravaju sredstva za život.

Međutim, iz zakonske je odredbe slijedilo da se ograničenje u provedbi ovrhe moglo provesti samo na one kategorije primitaka koje su u članku 173. izričito i navedene, te je ovrha provođena na cjelokupnom iznosu sredstava koje ovršenik prima u brojnim slučajevima u kojima ovršenik nije imao druge prihode. Tako su provođenjem ovrhe mnogi ovršenici dovedeni u situaciju da rade i ostvaruju primanja, ali da zbog provođenja ovrhe nemaju od čega preživjeti.

2. Dopuna odredbi o ograničenju ovrhe

Kako bi se ova situacija ispravila i kako bi se odredbe o ograničenju ovrhe mogle primijeniti i na porezne obveznike koji svoju egzistenciju osiguravaju iz drugih kategorija primitaka, Zakonom o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona, dodavanjem stavka 7., dopunjen je članak 173. Ovršnog zakona. U dijelu kojim se u ovom članku bavimo ova je izmjena stupila na snagu i u primjeni je od 1. rujna 2014. godine.

Dodani stavak 7. članka 173. ima vrlo zanimljiv izričaj. Naime, on propisuje da se odredbe o ograničenju ovrhe primjenjuju i na primanjima ovršenika...*koji nisu plaća, mirovina niti primici od obavljanja samostalne djelatnosti obrta, od slobodnih zanimanja, od poljoprivrede i šumarstva, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, kao niti primici od osiguranja (drugi dohodak prema posebnim propisima) i imaju karakter jedinih stalnih novčanih primanja, ako ovršenik javnom ispravom dokaže da je to primanje jedino stalno novčano primanje.*

Zaključujemo da uvjete koje ovršenik i njegov primitak trebaju ispunjavati možemo podijeliti na dva dijela.

3. Vrsta prihoda

Uvjet o vrsti prihoda izražen je negativno. S obzirom na to da stavak 1. istog članka govori o tome što se događa kad se ovrha provodi na plaći ovršenika, a stavak 4. o tome da se ograničenja provode i na naknadu umjesto plaće te izričito spominje i druge vrste primanja, stavak 7. počinje negativnim nabrojanjem da se iste odredbe primjenjuju i kada se ovrha provodi na primanjima koja nisu plaća i mirovina. Ono što iznenađuje je činjenica da su od primjene ograničenja kod provođenja ovrhe izričito izuzeti primitci od obavljanja samostalne djelatnosti obrta, slobodnih zanimanja, poljoprivrede i šumarstva, imovine i imovinskih prava, kapitala i osiguranja. Zakonodavac je u normiranju očito krenuo od toga da one koji žive od obrta i drugih nabrojanih izvora prihoda nije neophodno zaštititi od provođenja ovrhe.

Iz ovoga bismo mogli zaključiti da je zakonodavac pošao od pretpostavke da osobe koje obavljaju samostalne djelatnosti ili obrt ili imaju primitke iz neke od kategorija koje su u stavku 7. nabrojane, imaju i druge vrste primitaka pa njihovu egzistenciju nije neophodno štiti. Pritom je zakonodavac propustio uočiti da se ovrha na novčanim sredstvima provodi po osobnom broju ovršenika, na svim njegovim novčanim računima u svim bankama. Prema tome, ako ovršenici koji žive od prihoda koji spadaju u kategoriju nabrojanu stavkom 7. članka 32. imaju neku drugu vrstu primitaka, i oni će biti ovršeni.

Preostaje nam odgovoriti na pitanje koji su to primici na koje se primjenjuje ograničenje ovrhe.

Kad izuzmemo sve nabrojane kategorije primitaka, slijedi da preostaju primitci iz članka 32. Zakona o porezu na dohodak, odnosno primici iz kategorije *Drugog dohotka* kao što su, primjerice, primici po osnovi djelatnosti članova skupština i nadzornih odbora trgovačkih društava, upravnih odbora, upravnih vijeća i drugih njima odgovarajućih tijela drugih pravnih osoba, članova povjerenstava i odbora koje imaju ta tijela i sudaca porotnika koji nemaju svojstvo djelatnika u sudu, autorske naknade, primici po osnovi djelatnosti sportaša, primici po osnovi djelatnosti trgovačkih putnika, agenta, akvizitera, sportskih sudaca i delegata, tumača, prevoditelja, turističkih djelatnika, konzultanata, sudskih vještaka te druge slične djelatnosti.

No s obzirom na negativnu zakonsku definiciju, ovaj popis nije konačan i ograničenje ovrhe može se provesti i na drugim vrstama primanja koja ne spadaju u primanja koja su u stavku 7. navedena.

4. Stalnost prihoda koja se dokazuje javnom ispravom

Osim što treba zadovoljiti negativno izraženi uvjet da primitak ne spada ni u jednu od pobrojanih vrsta primitaka, ovršenik treba zadovoljiti i uvjet da mu je to jedino stalno novčano primanje te tu činjenicu treba dokazati javnom ispravom.

Upravo ovaj drugi uvjet, dužnost ovršenika da javnom ispravom dokaže da se radi o jedinom stalnom novčanom primanju, izazvao je brojne nedoumice. Zakonodavac nije u samom Ovršnom zakonom uputio koja bi to javna isprava bila i tko bi je trebao izdavati pa i nakon stupanja na snagu ovih odredbi, nije bilo jasno kako i od koga ishoditi javnu ispravu kojom se dokazuje da se radi o jedinom stalnom novčanom primanju.

S obzirom na to da ovrhu na novčanim sredstvima provodi Financijska agencija, upitali smo i FINU kojom javnom ispravom dokazati da se radi o jedinom stalnom novčanom primanju.

Mišljenjem Ministarstva pravosuđa RH, klasa: 740-11/14-01/560, urbroj: 514-04-01-02-01-15-05 od 19.06.2015. godine u svezi izdavanja potvrde u provedbi članka 173. stavka 7. Ovršnog zakona (NN, br. 112/12, 25/13 i 93/14), pojašnjeno je postupanje Fine u postupku provedbe ovrhe na temelju članka 173. stavka 7. Ovršnog zakona.

Predmetnim očitovanjem navedeno je da Potvrdom o visini dohotka i primitaka koju izdaje Porezna uprava dokazuje da je neko primanje jedino i stalno novčano primanje, ako je u predmetnoj potvrdi naznačeno da ovršenik u razdoblju za koje se potvrda izdaje ima evidentirana samo primanja po osnovi drugog dohotka, a istovremeno prema podacima iz potvrde nema evidentiran nikakav drugi dohodak ni primitak u tom razdoblju, niti je na potvrdi naznačeno da obavlja samostalnu djelatnost.

Osoba koja želi otvoriti zaštićeni račun na temelju članka 173. stavka 7. Ovršnog zakona može u Obavijesti iz članka 212. Ovršnog zakona naznačiti samo jednog uplatitelja koji mu isplaćuje drugi dohodak koji predstavlja jedino i stalno novčano primanje. U slučaju

promjene uplatitelja, ovršenik može od Fina zatražiti promjenu podataka o uplatitelju, ako i dalje ima primanja po osnovi drugog dohotka, a promjenu podataka ovršenik može zatražiti najviše jednom u kalendarskom mjesecu.

Predmetna potvrda izdaje se za razdoblje od mjesec dana, što znači da ako stranka zatraži izdavanje potvrde o visini dohodaka i primitaka u svezi provedbe članka 173. stavka 7. Ovršnog zakona, npr. u mjesecu srpnju tekuće godine, potvrda se može izdati najranije za mjesec svibanj tekuće godine.

Dakle, da bi ovršenik na temelju Potvrde o visini dohotka i primitaka Porezne uprave mogao otvoriti poseban račun, na predmetnoj potvrdi mora biti naznačeno da ovršenik ima samo primanja po osnovi drugog dohotka te ne smije imati evidentiran nikakav drugi dohodak. Ako ovršenik u potvrdi nema evidentiran drugi dohodak, Fina po takvoj potvrdi ne može postupiti, a sve u skladu s mišljenjem Ministarstva pravosuđa u svezi izdavanja potvrde u vezi provedbe članka 173. stavka 7. Ovršnog zakona.

Copyright © Gordana Muraja 2016